

Видавнича група «Наукові перспективи»

**Громадська наукова організація «Всеукраїнська Асамблея
докторів наук із державного управління»**

Громадська організація «Асоціація науковців України»

«Наука і техніка сьогодні»

*(Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»)*

Випуск № 13(27) 2023

Київ – 2023

Publishing Group «Scientific Perspectives»

**Public Scientific Organization «Ukrainian Assembly of
Doctors of Sciences in Public Administration»**

Public organization «Association of Scientists of Ukraine»

"Science and technology today"
*("Pedagogy" series, "Law" series, "Economics" series,
"Physical and mathematical sciences" series, "Technics" series)*

Issue № 13(27) 2023

Kiev – 2023

**«Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право»,
Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»):
журнал. 2023. № 13(27) 2023. С.897**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу
присвоєно категорію "Б" із економіки та педагогіки (спеціальності – 015 -
Педагогічні науки; 076 - Економічні науки)**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 № 530 журналу
присвоєно категорію "Б" із права (спеціальність – 081 Юридичні науки)**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 10.10.2022 № 894 журналу присвоєно
категорію "Б" із техніки (спеціальність - 122 Комп'ютерні науки)**

Журнал видається за підтримки Міждержавної гільдії інженерів консультантів, Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання»

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 24.11.2023, № 5/11-23)

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible

Головний редактор: Сопілко Ірина Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Лауреат Премії Президента України для молодих вчених, Лауреат Премії Верховної Ради України найталановитішим молодим ученим в галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок, академік Академії наук вищої школи України, Заслужений юрист України (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- Артемчук Володимир Олександрович - доктор технічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г.Є. Пухова НАН України (Київ, Україна)
- Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Будник Вікторія Анатоліївна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій (Київ, Україна)
- Волк Павло Павлович — доцент кафедри водної інженерії та водних технологій Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Гирка Ольга Ігорівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри товарознавства, митної справи та управління якістю Львівського торговельно-економічного університету (Львів, Україна)
- Гнатюк Сергій Олександрович - кандидат технічних наук, доцент, заступник декана факультету авіонавігації, електроніки та телекомунікацій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Дацій Олександр Іванович - доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Дівізніюк Михайло Михайлович - доктор фізико-математичних наук, професор, Завідувач відділу Відділу цивільного захисту та інноваційної діяльності Державної установи "Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України" (Київ, Україна)
- Дяденчук Альона Федорівна - кандидат технічних наук, старший викладач кафедри вищої математики і фізики Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (Мелітополь, Україна)
- Забулонов Юрій Леонідович - доктор технічних наук, професор, Член-кореспондент НАН України, директор Державної установи «Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України» (Київ, Україна)
- Ільїн Валерій Юрійович - доктор економічних наук, професор (Київ, Україна)
- Ільїна Анастасія Олександрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління і адміністрування Національного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)
- Кардаш Оксана Любомирівна — кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматики, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
- Квасніков Володимир Павлович — доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

- Коваленко Валентин Васильович - доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник сектору авторського права та суміжних прав лабораторії авторського права та інформаційних технологій Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України (Київ, Україна)
- Коваленко Олена Михайлівна - кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
- Комнатний Сергій Олександрович - докторант кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Кравчук Володимир Миколайович — доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Кузьмич Людмила Володимирівна - доктор технічних наук, головний науковий співробітник Інституту водних проблем і меліорації Національної академії аграрних наук України (Київ, Україна)
- Куницький Сергій Олегович - кандидат технічних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник науково-дослідної частини Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Лук'янчук Олександр Петрович — кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри будівельних, дорожніх, меліоративних, сільськогосподарських машин та обладнання Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Маджд Світлана Михайлівна - доктор технічних наук, професор, професор кафедри зеленої економіки та економіки природокористування Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління (Київ, Україна)
- Мануель Давид Массено - доцент відділу права та захисту даних, старший науковий співробітник і член координаційного комітету лабораторії UbINET, запрошений член PDPC, член-консультант комісії цифрового права муніципальних адвокатських колегій Кампінаса та Прая-Гранде (Сан-Паулу), а також Комісії з інновацій, управління та технологій муніципальної адвокатської колегії Гуарульуса, коментатор IODA, почесний член IDEIA Institute, член Наукового комітету MICHK, член EDEN, член-кореспондент RedNAC, член UMAU, член-кореспондент UBAU (Португалія)
- Микитин Тарас Миронович - кандидат технічних наук, завідувач кафедри менеджменту Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- Мізюк Вікторія Анатоліївна - кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- Мірошніченко Валентина Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
- Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- Отієнко Микола Миколайович - кандидат технічних наук, професор кафедри організації авіаційних робіт та послуг Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Одарченко Роман Сергійович - завідувач кафедри телекомунікаційних та радіоелектронних систем Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Оніщенко Наталія Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, академік НАПН України, завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права ім. В.М.Корецького НАН України (Київ, Україна)
- Опанасенко Володимир Миколайович — доцент кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Охрімченко (Жмурко) Тетяна Олександрівна - старший науковий співробітник кафедри комп'ютеризованих систем управління Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва і маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Поліщук Віталій Васильович — кандидат сільськогосподарських наук, завідувач відділу зрошення, відділення меліорації Інституту водних проблем і меліорації Національної академії аграрних наук України (Київ, Україна)
- Приходькіна Наталія Олександрівна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- Стахова Анжеліка Петрівна — старший викладач кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Фесенко Андрій Олексійович - кандидат технічних наук, асистент кафедри кібербезпеки та захисту інформації Київського національного університету імені Тараса Шевченка. (Київ, Україна)
- Черненко Варвара Петрівна - кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри інформатики і вищої математики Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського (Кременчук, Україна)
- Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)
- Чумак Оксана Володимирівна - доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна)
- Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- Шеремет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Якимчук Аліна Юрївна - доктор економічних наук, професор, Академік економічних наук України, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Якимчук Олег Феодосійович - керівник групи білінгу Відділу бізнес-систем Департаменту інформаційних технологій ПРАТ «Рівнеобленерго» (Рівне, Україна)
- Яцишин Андрій Васильович - доктор технічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Відділу цивільного захисту та інноваційної діяльності Державної установи "Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України" (Київ, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Право»

Filipenko N.Ye., Lukashevych S.Yu.

INFORMATION TECHNOLOGIES IN LAW ENFORCEMENT, SECURITY AND EXPERT ACTIVITIES

13

Бордюк Х.М., Габа А.І., Гальчинська С.В.

ДІАЛЕКТИКА ФОРМУВАННЯ ОСНОВНИХ ПРОФЕСІЙНИХ І МОРАЛЬНИХ ВИМОГ ДО ПРЕДСТАВНИКІВ ПРАВНИЧИХ ПРОФЕСІЙ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКЕ ПРАВО

22

Борисенко І.В., В'юник М.В.

ВИКОРИСТАННЯ ЗБРОЇ У ЗЛОЧИНАХ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я: КОНТРАСТНІ АСПЕКТИ

35

Борисенко І.В., В'юник М.В.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРЕДМЕТОМ ЧИ ЗНАРЯДДАМ ВЧИНЕННЯ ЯКИХ Є ВОГНЕПАЛЬНА ЗБРОЯ

46

Гопанчук В.С.

ГЕНЕЗА ОЦІНОЧНИХ ПОНЯТЬ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

57

Давидюк П.П., Киричук Б.С.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТАКТИЧНИХ ПРИЙОМІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИМ ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ

68

Деменко О.Є.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПОДАТКОВО-КОНСТИТУЦІЙНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН ЩОДО СПРАВЛЯННЯ ПОДАТКІВ ТА ЗБОРІВ

81

Ємцев В.І., Слободянюк Н.М., Ємцева Г.Ф.

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

90

Калашник Д.В., Калмиков М.Р., Сліпачик А.І.

НАВКОЛИШНЄ ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ - МОВЧАЗНА ЖЕРТВА БОЙОВИХ ДІЙ: ЕКОЛОГО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

102

Кравцов С.О., Дворнікова П.А.

ПРАВАЗАСТОСОВЧІ ПІДХОДИ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ПЕРЕГЛЯДУ СУДОВИХ РІШЕНЬ ЗА НОВОВІЯВЛЕНИМИ ОБСТАВИНАМИ

116

- Мех Ю.В.** 125
*ПОБУДОВА СУЧАСНОЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ДОКТРИНИ
ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ*
- Петровський А.В.** 135
*СТАН НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ОЦІНОЧНИХ ПОНЯТЬ У
ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ*
- Пічко Р.С.** 146
*ДО ПИТАННЯ ДИХОТОМІЇ СФЕРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І
ОБОРОНИ ТА ДЕМІЛІТАРИЗАЦІЙНОГО СТАТУСУ КОСМІЧНОГО
ПРОСТОРУ*
- Позняков С.П., Маньгора Т.В.** 161
*ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ КОМП'ЮТЕРНОЇ ПРОГРАМИ У НАЦІОНАЛЬНОМУ
ЗАКОНОДАВСТВІ*
- Правдюк А.Л., Супрун Р.М.** 175
*ДЕЛІБЕРАТИВНА ДЕМОКРАТІЯ ЯК СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТ
НАРОДОВЛАДДЯ*
- Сирота Д.І., Сергієнко А.С., Даценко Л.Є.** 189
КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА ПРОФІЛАКТИКА КОРУПЦІЇ
- Стовба О.В.** 203
*СЛІДЧИЙ СУДДЯ ТА ПРАВО НА СВОБОДУ: ПРАКТИКА
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ*
- Тихоненко А.В., Лисаков В.В.** 213
*ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ
НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ В КОНТЕКСТІ АНАЛІЗУ
ДОСВІДУ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ*
- Цибульник Н.Ю.** 224
БЕЗПЕКОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ
- Шерстюк В.Д.** 233
*ОЦІНОЧНА СКЛАДОВА ПОНЯТТЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ У ЦИВІЛЬНО-
ПРАВОВОМУ ПОЛІ УКРАЇНИ*
- СЕРІЯ «Економіка»**
- Азаренков Г.Ф., Мельянкova Л.В., Головчак Г.В.** 244
*БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК У ЦИФРОВУ ЕПОХУ: СТРАТЕГІЇ
ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ*

- Вороніна В.Л., Вельбой К.А., Дейнега В.О., Боженко С.І.** 258
КАДРОВА БЕЗПЕКА В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА
- Гаврильченко О.В.** 268
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ПОТЕНЦІАЛУ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ МАТЕРІАЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА
- Гончар М.Ф., Смолінська Н.В., Онущканич О.Я.** 281
УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ В СИСТЕМІ РОЗВИТКУ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА
- Захаров Д.С.** 290
КОРИННА ЗМІНА ПІДХОДІВ ДО ФОРМУВАННЯ МАРШРУТНОЇ МЕРЕЖІ МІСЬКОГО ГРОМАДСЬКОГО ТРАНСПОРТУ
- Логоша Р.В., Поліщук О.А.** 301
СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ М'ЯСА В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПОСТВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ
- Мамонов К.А., Пруненко Д.О., Гой В.В., Коваленко Л.Б.** 319
СТАН ТА ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ, ЩО ВІДБУВАЮТЬСЯ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ
- Проць Р.Р.** 329
ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ЗАГРОЗ НА ФОРМУВАННЯ АНТИКРИЗОВОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА
- Радєв Д.В.** 336
ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ
- Рудан В.Я., Шевчук А.М.** 349
РОЛЬ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ У РОЗВИТКУ МІСЦЕВИХ ГРОМАД УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ
- Серватюк В.М., Варламов І.Д., Спірідонов В.Ю.** 363
ДО ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В ЧОРНОМУ МОРІ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ
- Смирна К.В.** 373
ВПЛИВ КОРУПЦІЇ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ КРАЇНИ ТА НАПРЯМИ ПРОТИДІЇ ЇЙ
- Токар К.С.** 387
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ЯК КАТЕГОРІЯ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ: ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ

Чеверда С.С. **400**
*АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ ФОРМУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОГО ПОРТФЕЛЯ
ПРОЄКТІВ АУТСОРСИНГОВОЇ КОМПАНІЇ*

Шашина М.В., Харитоненко Д.В. **417**
*КОНЦЕПЦІЯ ОЦІЮВАННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА*

СЕРІЯ «Педагогіка»

Артюшенко А.О. **427**
*ПОТЕНЦІАЛ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ ЩОДО ФОРМУВАННЯ
ВОЛІ ТА ВОЛЬОВИХ ЯКОСТЕЙ УЧНІВ*

Башавець Н.А., Фаріонов В.М., Романенко В.В., Білогур В.С., Штурба В.В. **438**
*ОСОБЛИВОСТІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ З
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ*

Боса В.П. **451**
*СТРУКТУРУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
ФІЛОЛОГІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ*

Букорос А.С. **464**
*АНАЛІЗ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ З
ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У БАКАЛАВРІВ З МУЛЬТИМЕДІА ДИЗАЙНУ*

Ван Вей **478**
*СВОЄРІДНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО
МИСТЕЦТВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТИ*

Варнавська І.В. **489**
*ЧИННИКИ ПРОФІЛАКТИКИ СИНДРОМУ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРЯННЯ У
ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ*

Гоцинець І.Л., Янківська О.С. **499**
*РОЗВИТОК НАВИЧОК ІНШОМОВНОГО УСНОГО МОВЛЕННЯ НА
ОСНОВІ КОМУНІКАТИВНИХ ЗАВДАНЬ*

Григорчук Т.В. **513**
*ВИКОРИСТАННЯ ЗАВДАНЬ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ
ПІДГОТОВКИ*

Динько В.А., Литвин А.Ф. **522**
*РОЛЬ ВИКЛАДАЧІВ У ФОРМУВАННІ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ*

Кифенко А.М., Романова Т.В.*ДО ПРОБЛЕМИ ІНТОНУВАННЯ У СТУДЕНТСЬКОМУ ХОРОВОМУ КОЛЕТИВІ*

532

Козубцов І.М., Нестеров О.М., Слісар П.О., Кіяновський К.М.*ОСОБИСТОСТІ ФОРМУВАННЯ КУРСАНТА-ЛІДЕРА НА КУРСАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ L-1A, B, C (ТАКТИЧНИЙ РІВЕНЬ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ)*

544

Корильчук Н.І., Боровик І.О.*ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У КОНТЕКСТІ ВИКЛАДАННЯ ВИБІРКОВИХ ДИСЦИПЛІН*

559

Муха Ю.-С.А.*ПЕРЕКЛАД СТРУКТУРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ІНФІНІТИВА ТА ІНФІНІТИВНИХ КОНСТРУКЦІЙ (НА МАТЕРІАЛІ ТІМОТІ СНАЙДЕРА «ШЛЯХ ДО НЕСВОБОДИ: РОСІЯ, ЄВРОПА, АМЕРИКА»)*

568

Пилаєва Т.В.*ПРОБЛЕМА ВИКОРИСТАННЯ СМАРТФОНІВ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗВО*

579

Подановська Г.В., Дейнега М.А.*УРОКИ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ*

590

Рогоза В.В.*ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАКТИКА ПІДТРИМКИ ІДЕЙ STEM-ОСВІТИ*

600

Ройко Л.Л.*ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ*

612

Соловей В.В., Зузяк Т.П., Марущак О.В.*УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЕТНОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА*

625

Сопова Д.О., Долматова К.М., Гончаров А.Ю.*АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ СТАНОВЛЕННЯ ФАХОВОЇ ПЕРЕД ВИЩОЇ ОСВІТИ*

639

- Сопова Д.О., Кірюшина К.К.** 647
*ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В
ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ*
- Сухопара І.Г., Турлай О.М.** 656
*ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОВЕДЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ УРОКІВ
ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»*
- Тамаркіна О.Л.** 669
*ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СПЕЦІАЛІСТІВ
ЛАНДШАФТНОГО ДИЗАЙНУ В АГРАРНОМУ ВИШИ*
- Федоренко О.І., Колісниченко В.В.** 679
*ОСОБЛИВОСТІ ДІАГНОСТИКИ СФОРМОВАНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ
КУЛЬТУРИ ФАХІВЦЯ ЯК СОЦІОПРОФЕСІЙНОГО ФЕНОМЕНУ*
- Ярова О.А., Скасків Л.В.** 690
*МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ УСНИХ ВПРАВ У НАВЧАННІ
МАТЕМАТИКИ*

СЕРІЯ «Техніка»

- Honcharov M.O., Malakhov S.V.** 701
*RESEARCH OF PROCEDURES FOR DISINTEGRATION OF THE SERIES
LENGTH ARRAY AS A MECHANISM WAY TO CONFRONT UNAUTHORIZED
EXTRACTION OF STEGANOCONTENT*
- Kosenyuk H.V., Koseniuk O.H.** 718
*AUTOMATED TESTING OF WEB APPLICATIONS USING GRAPHQL
QUERIES: APPROACHES AND TOOLS*
- Ваврічен О.А., Городиський Р.О., Площик А.С.** 734
МЕТОДИ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ В СУЧАСНИХ ЗАСОБАХ РАДІОЗВ'ЯЗКУ
- Зелінська О.В., Гавліцький В.Ф., Якубич К.О.** 748
*ПРОЕКТУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ
СИСТЕМИ ДОНОРСТВА КРОВІ*
- Калініченко О.О., Акініна Т.Л., Сімоненко О.О.** 759
*НЕ ВИКОРИСТАНІ МОЖЛИВОСТІ ТОРПЕДИ СЕТ-65III ЯК
РОБОТИЗОВАНОЇ БЕЗПЛОТНОЇ ДРОНОВОЇ ПЛАТФОРМИ В СЕНСІ
МОРСЬКОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ*
- Кононихін О.С., Сухомлінов В.К., Корольов В.М.** 774
*БАГАТОКРИТЕРІАЛЬНА МОДЕЛЬ ВИБОРУ ОБЛАДНАННЯ СИСТЕМИ
GPS-МОНІТОРИНГУ БУДІВЕЛЬНО-ДОРОЖНЬОЇ ТЕХНІКИ*

Лобачев М.В., Пуріш С.В.*МЕТОДИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ЛЮДИНИ ЗА ХОДОЮ ЗА УМОВ РІЗНОЇ ШВИДКОСТІ ХОДИ*

784

Мельник О.М., Берневек Т.І., Кириллова В.Ю., Варлан Т.Є.*ЕФЕКТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ СУДНОПЛАВНИХ КОМПАНІЙ В СВІТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ*

796

Насонова С.С.*РОЗРАХУНКОВІ МОДЕЛІ ОЦІНКИ ЗАЛИШКОВОГО РЕСУРСУ НАФТОВИХ РЕЗЕРВУАРІВ*

806

Потапова Н.А., Денисюк В.О., Крохмалюк В.В.*ПАРСИНГ ЯК МЕТОД ОБРОБКИ ДАНИХ ПРИ ОЦІНЦІ СПОЖИВЧОЇ ЦІННОСТІ ТОВАРІВ*

819

Селіванов В.Л., Халіл Хана Ала Ель-Дін, Саницький А.П., Сергійчук Н.С.
РОТАЦІЙНО-КОМПЕНСАЦІЙНИЙ МЕТОД ПОБУДОВИ МАГІЧНИХ КВАДРАТІВ ДЛЯ КРИПТОГРАФІЧНИХ ЗАСТОСУВАНЬ

829

Сліжевський О.М.*ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У МІЖНАРОДНІЙ БЕЗПЕЦІ: АНАЛІЗ ІННОВАЦІЇ ТА ВИКЛИКІВ (на матеріалі палестино-ізраїльського конфлікту 2023 р.)*

842

Стратонов В.М., Олефіренко О.Г.*АНАЛІЗ ВИПАДКІВ ВИМУШЕНИХ ПОСАДОК ПОВІТРЯНИХ СУДЕН НА ВОДНУ ПОВЕРХНЮ, ЩО ВІДБУЛИСЬ ПРОТЯГОМ 2018-2023 РОКІВ*

855

Шовкопляс О.А., Сивоконь В.В.*ІНТЕРАКТИВНИЙ ТРЕНАЖЕР З ТЕМИ «ТРАНСПОРТНІ ЗАДАЧІ»*

868

СЕРІЯ « Фізико-математичні науки»

Рамазанов Д.М., Пугач В.М.*РОЗРОБКА ТА ТЕСТУВАННЯ ДЕТЕКТОРНОЇ СИСТЕМИ ІОНІЗУЮЧОГО ВИПРОМІНЮВАННЯ НА ОСНОВІ МЕТАЛЕВИХ МІКРОСТРІПОВИХ ДЕТЕКТОРІВ ТА ЕЛЕКТРОНІКИ SENS TECH XDAS*

883

УДК 373.3.016:502/504]:[793.7:004.9]

[https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-13\(27\)-656-668](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-13(27)-656-668)

Сухопара Ірина Геннадіївна кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри початкової освіти, Київський університет імені Бориса Грінченка, 04053, м. Київ, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, тел.: (044) 295-59-35, <https://orsid.org/0000-0001-6330-7825>

Турлай Олена Миколаївна магістрант факультету педагогічної освіти, Київський університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, 04053, тел.: (044) 295-59-35

ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОВЕДЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ УРОКІВ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

Анотація. Умови обмежень під час пандемії, повномасштабної війни в Україні викликали необхідність впровадження дистанційної форми освітнього процесу, що спричинило пошук нових форм, методів, засобів, технологій освітнього процесу. Дистанційний урок «Я досліджую світ» розглядається як форма організації освітнього процесу з вивчення природничої, громадянської та історичної, соціальної та здоров'язберезувальної освітніх галузей, що відбувається віддалено в просторі або часі за допомогою сучасних цифрових технологій з метою формування громадянської, соціальної, природничої та інших компетентностей здобувачів початкової освіти. Визначено особливості, що впливають на підготовку і проведення уроків «Я досліджую світ»: інтеграція кількох освітніх галузей; формування ключових і предметних (громадянської, соціальної, у галузі природничих наук) компетентностей; оволодіння методами пізнання навколишнього світу, розвиток дослідницьких умінь молодших школярів; виховання активної громадянської позиції на засадах демократії, толерантності, поваги до себе та інших, набуття досвіду конструктивної взаємодії та громадянської поведінки; заохочення інтересу до сучасного і минулого своєї родини, громади, України, усвідомлення власної ідентичності, утвердження власної гідності; формування ціннісного ставлення; набуття соціального, емоційно-чуттєвого досвіду життя в соціумі. Ігрова технологія є ефективною для проведення дистанційних уроків «Я досліджую світ» і може застосовуватися як ігрова організація всього уроку (урок-казка, урок-подорож, урок-вікторина, урок-конкурс, урок-квест, урок-аукціон, урок-дослідження, урок-проект тощо), як рольова гра (сюжетно-рольова, рольова, ділова, народна гра, театральна, інсценування), як окремі ігри на різних етапах уроку. Сучасний дистанційний інструментарій дає

можливість успішно проводити урок-вікторину, урок-конкурс, урок-подорож, веб-квест та організувати ігри під час виконання завдань на відстані.

Ключові слова: дистанційний урок, гра, ігрові технології, інтегрований курс «Я досліджую світ», цифрові технології, початкова школа.

Sukhopara Iryna Gennadiyevna PhD in Pedagogic sciences, Senior Lecturer at the Department of Elementary Education, Borys Grinchenko Kyiv University, Bulyvarno-Kudryavsky St., 18/2, Kyiv, 04053, tel.: (044) 295-59-35, <https://orsid.org/0000-0001-6330-7825>

Turlai Olena Mykolaivna Graduate student, Borys Grinchenko Kyiv University, Bulyvarno-Kudryavsky St., 18/2, Kyiv, 04053, tel.: (044) 295-59-35

GAME TECHNOLOGIES FOR CONDUCTING DISTANCE LESSONS OF THE INTEGRATED COURSE «I EXPLORE THE WORLD»

Abstract. The conditions of restrictions during the pandemic and full-scale war in Ukraine necessitated the introduction of a remote form of the educational process, which led to the search for new forms, methods, means, and technologies of the educational process. The distance lesson "I explore the world" is considered as a form of organizing the educational process for the study of natural, civic and historical, social and health-care educational fields, which takes place remotely in space or time with the help of modern digital technologies in order to form civic, social, natural and other competencies of students of primary education. Specific features affecting the preparation and conducting of the "I explore the world" lessons have been identified: integration of several educational fields; formation of key and subject (civic, social, natural sciences) competencies; mastering the methods of learning about the surrounding world, developing the research skills of younger schoolchildren; fostering an active civic position based on the principles of democracy, tolerance, respect for oneself and others, gaining experience in constructive interaction and civic behavior; encouraging interest in the present and past of one's family, community, Ukraine, awareness of one's own identity, affirmation of one's dignity; forming a value attitude; acquiring social, emotional and sensory experience of life in society. Game technology is effective for conducting distance lessons "I explore the world" and can be used as a game organization of the entire lesson (lesson-tale, lesson-journey, lesson-quiz, lesson-competition, lesson-quest, lesson-auction, lesson-research, lesson-project, etc.), as a role-playing game (plot-role-playing, role-playing, business, folk game, theater, dramatization), as separate games at different stages of the lesson. Modern remote toolkit makes it possible to successfully conduct a lesson-quiz, lesson-competition, lesson-travel, web quest and organize games while completing tasks at a distance.

Keywords: distance lesson, game, game technologies, integrated course "I explore the world", digital technologies, primary school.

Постановка проблеми. Нові виклики сучасного світу, розвиток цифрових технологій, стрімке оновлення знань, вільний обмін інформацією вплинули на освітній процес. Умови обмежень під час пандемії, повномасштабної війни в Україні викликали необхідність впровадження дистанційної форми освітнього процесу. Дистанційний формат навчання спричинив пошук нових форм, методів, засобів, технологій освітнього процесу. Дистанційні уроки в початковій школі мають свою специфіку щодо вимог, завдань, методики, організації, інструментарію проведення. Особливі труднощі виникають під час викладання на відстані навчального інтегрованого курсу «Я досліджую світ», який потребує наочного представлення об'єктів, явищ, подій навколишнього світу, здійснення спостережень, дослідів, експериментів, обговорення проблем, вирішення ситуативних завдань, набуття соціального, емоційно-ціннісного досвіду. Дослідження практики проведення дистанційних уроків «Я досліджую світ» у початковій школі засвідчили, що вони потребують впровадження ігрових технологій, які відповідають природі дитини молодшого шкільного віку, мотивують, сприяють формуванню громадянської та соціальної компетентності, розвитку мислення, мовлення, допитливості, творчості, набуттю досвіду. Відповідно актуальною постає проблема впровадження та розробки ігрових технологій, які зроблять дистанційний урок «Я досліджую світ» пізнавальним, динамічним, емоційно-насиченим, захоплюючим для молодших школярів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема організації дистанційного навчання в закладах освіти є предметом наукового інтересу зарубіжних і вітчизняних дослідників. Зарубіжні вчені Р. Деллінг, Д. Кіган, А. Кларк, М. Мур, Г. Рамбле розуміють дистанційне навчання як спосіб отримання освіти за допомогою телебачення, інших інформаційних технологій. Вітчизняні науковці А. Андреев, В. Биков, С. Бурбела, В. Кухаренко, І. Мушка, Н. Морзе, О. Рибалко, Н. Сиротенко, С. Сисоєва, О. Співаковський розкривають сутність, принципи, проблеми дистанційного навчання. Особливостям організації дистанційного освітнього процесу в початковій школі і впровадженню інформаційних технологій, цифрового інструментарію присвячені напрацювання О. Муковіза, М. Гладун, А. Лотоцької, А. Носкової, О. Пасічник, Л. Ройко, Л. Старікової, І. Тимофєєвої, А. Шевченка, О. Шкуренко.

Методичні аспекти викладання предмету «Я досліджую світ» як інтегрованого курсу в початковій школі, його завдання, специфіка викладання, різноманітні форми проведення в контексті вимог Нової української школи, компетентного навчання представлені в напрацюваннях І. Андрусенко, Н. Бібік, Т. Воронцової, Т. Гарачук, Т. Гільберг, В. Пономаренко, С. Тарнавської,

І. Тимофєєвої, О. Савченко та інших. Застосування дистанційного інструментарію під час вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ» описані в роботах: О. Борзик, А. Діденко, О. Молчанюк, К. Романенко, Є. Сіменик (веб-квест), І. Друць, О. Грошовенко, Є. Починок, Л. Присяжнюк (віртуальна екскурсія).

Проблема гри, ігрової діяльності молодших школярів представлено в дослідженнях: Л. Виготського, О. Леонтєва, С. Рубінштейна (психічні аспекти виникнення і розвитку), Н. Бібік, Г. Костюка, О. Савченко, В. Сухомлинського (як навчально-пізнавальна діяльність), Ш. Амонашвілі, Л. Артемової, Я. Коменського, В. Менджерицької, Н. Менчинської, С. Русової (керівництво ігровою діяльністю). Теоретичні та методологічні питання суті, ознак, видів ігрових технологій подані в дослідженнях І. Дичківської, Н. Кудикіної, Г. Селевко, С. Шамакова.

Впровадження ігрових технологій в освітній процес початкової школи висвітлено в розвідках Г. Дзятківської, Л. Романенко, А. Ратушної, Н. Гончарової (в STEM-освіті), К. Полонської (у навчанні іноземних мов). Проте недостатньо представлені ігрові технології для проведення уроків «Я досліджую світ» в дистанційному форматі, які мають свою специфіку в початковій школі.

Мета статті – дослідження та обґрунтування педагогічної доцільності ігрових технологій для проведення дистанційних уроків інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у початковій школі.

Виклад основного матеріалу. Дистанційне навчання в державних документах Міністерства освіти і науки України трактується як організація освітнього процесу (за дистанційною формою здобуття освіти або шляхом використання технологій дистанційного навчання в різних формах здобуття освіти) в умовах віддаленості один від одного його учасників та їх, як правило, опосередкованої взаємодії в освітньому середовищі, яке функціонує на базі сучасних освітніх, інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій (Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти) [1]. Науковці подають розуміння категорії «дистанційне навчання» як: продуктивної форми навчання, при якій використовуються традиційні та специфічні методи, засоби та форми навчання, засновані на комп'ютерних та телекомунікаційних технологіях» [2, с. 8]; способу отримання освіти із використанням комп'ютерних та сучасних інформаційних технологій, що надає слухачам змогу навчатися на відстані, без відриву від роботи та виїзду за кордон [3, с. 14]; різновиду освітньої системи, в якій використовується переважно технології дистанційного навчання та організації освітнього процесу, або одна з форм отримання освіти [4]; форму навчання, коли спілкування між викладачем і студентом або вчителем і учнем відбувається за допомогою листування, магнітофонних, аудіо- та відеокасет, комп'ютерних

мереж, кабельного та супутникового телебачення, телефону чи телефаксу тощо [5]. Як бачимо, в поглядах дослідників щодо тлумачення поняття «дистанційного навчання» можна визначити спільні ознаки, а саме: форма освітнього процесу, що відбувається віддалено в просторі або часі з використанням сучасних комп'ютерних, цифрових, інформаційних технологій.

Основною формою проведення дистанційного навчання в початковій школі є дистанційний урок, який має свою специфіку щодо організації і проведення, що обумовлено санітарно-гігієнічними вимогами Міністерства освіти і науки України, віковими особливостями молодших школярів. Аналіз досліджень з теми [6, 7] дав можливість визначити такі особливості дистанційного уроку в початковій школі, які викликають труднощі: просторова або часова віддаленість учителя та учнів буде впливати увагу, сприймання, зосередженість, емоційний стан здобувачів початкової освіти; аудіо-візуальний контакт учителя та учнів, який може втрачатися через технічні проблеми, педагог не завжди може тримати всіх учасників у полі зору; невідповідність молодших школярів до самостійної, індивідуальної роботи, взаємодії з цифровими інструментами потребуватиме допомоги батьків; обмеженість часу проведення дистанційного уроку, безперервного перебування за екраном електронного пристрою потребує відпочинку для учнів і скорочення етапів уроку, повідомлення найголовнішого, добір оптимальних форм роботи, цифрового інструментарію. Особливі труднощі виникають при проведенні уроків з вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ», який охоплює комплекс знань про людину, природу, суспільство, державу, історію, ціннісні орієнтири, спрямований на формування цілісної картини світу, засвоєння досвіду минулих поколінь і набуття власного практичного досвіду.

Дистанційний урок «Я досліджую світ» розуміємо як форму організації освітнього процесу з вивчення природничої, громадянської та історичної, соціальної та здоров'язбережувальної освітніх галузей, що відбувається віддалено в просторі або часі за допомогою сучасних цифрових технологій з метою формування громадянської, соціальної, природничої та інших компетентностей здобувачів початкової освіти. Метою навчальної програми «Я досліджую світ» в 1-4 класах є особистісний розвиток молодших школярів на основі формування цілісного образу світу в процесі засвоєння різних видів соціального досвіду, який охоплює систему інтегрованих знань про природу і суспільство, ціннісні орієнтації в різних сферах життєдіяльності та соціальної практики, способи дослідницької поведінки, які характеризують здатність учнів розв'язувати практичні задачі [8].

Відповідно до завдань інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (за типовими освітніми програмами О. Савченко і Р. Шияна) [8, 9] можна визначити такі особливості, що впливають на підготовку і проведення уроків:

інтеграція кількох освітніх галузей – природничої, соціальної та здоров'язбережувально громадянської та історичної (за типовою освітньою програмою О. Савченко) або природничої, соціальної та здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мовно-літературної, математичної, інформатичної, технологічної (за типовою освітньою програмою Р. Шияна), що сприяє формуванню цілісної картини світу, вимагає об'єднання комплексу знань з історії, суспільствознавства, народознавства, природознавства, географії, основ здоров'я в єдине ціле;

формування ключових і предметних (громадянської, соціальної, у галузі природничих наук) компетентностей, які визначені Державним стандартом початкової освіти, вимагає організації практичних форм роботи, де учні можуть не лише засвоїти знання, а й оволодіти практичними вміннями, способами дій, ціннісними орієнтирами, застосувати набуті навички у реальних ситуаціях;

оволодіння методами пізнання навколишнього світу, розвиток дослідницьких умінь молодших школярів, що передбачає мотивацію пізнавальної активності учнів, спілкування з об'єктами оточуючого середовища, пошук нової інформації, вирішення проблемних завдань, що можливо за організації проектної, дослідницької, ігрової, творчої діяльності, проведення спостережень, дослідів, експериментів, екскурсій, виконання дослідницьких завдань;

виховання активної громадянської позиції на засадах демократії, толерантності, поваги до себе та інших, до прав і свобод людини, набуття досвіду конструктивної взаємодії та громадянської поведінки, що вимагає розгляду ситуативних задач, проведення ігор щодо засвоєння моделей поведінки, практичного вправлення, тренування молодших школярів;

заохочення інтересу до сучасного і минулого своєї родини, громади, України, усвідомлення власної ідентичності, утвердження власної гідності, що передбачає оволодіння знаннями про минуле, виховання поваги до державних символів, традицій, звичаїв українського народу та можливо за умови створення ситуацій успіху, заохочення, підтримки, виконання престижних ролей в грі, спілкуванні, творчих завданнях, комфортних умов для самореалізації, самовираження, самоідентифікації;

формування ціннісного ставлення до себе та інших, власного здоров'я, життя, безпеки, природи, мотивації до здорового способу життя, що потребує здійснення виховного впливу в опосередкованій формі, переконання, навіювання для аргументів для визначення власних ціннісних орієнтирів молодшого школяра, обрання способів поведінки;

набуття соціального, емоційно-чуттєвого досвіду життя в соціумі, що вимагає взаємодії з іншими та можливо коли учні програють, приміряють на себе ролі, норми, правила соціального життя, співпрацюють у парах, групах, за умови створення психологічно-комфортних умов для діяльності.

Виокремлені особливості вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ» дають можливість зробити висновок про необхідність впровадження ігрової діяльності, гри, ігрових форм роботи, ігрових технологій в освітній процес початкової школи.

Гра як форма, метод і технологія навчання є предметом вивчення багатьох наук і вчених, які доводять ефективність застосування гри для формування ключових і предметних компетентностей, розвитку мислення, мовлення, уваги, пам'яті, фантазії, формування загальнолюдських, демократичних цінностей, виховання загальноособистісних рис і якостей, соціалізації школярів. Дослідники розглядають гру як: форму вільного самовияву, яка передбачає реальну відкритість світові можливого й розгортається або у вигляді змагання, або у вигляді зображення (виконання, репрезентації) якихось ситуацій, смислів, станів (С. Гончаренко) [5, с. 73]; форму діяльності в умовних ситуаціях, яка спрямована на відтворення та засвоєння суспільного досвіду, який зафіксовано в соціально закріплених способах здійснення предметних дій, у предметах науки і культури (В. Кремень) [4, с. 164]; вид креативної діяльності дитини, у процесі якої в уявній формі відтворюються способи дій з предметами, стосунки між людьми, норми соціального життя та культурні надбання людства, які характеризують історично досягнутий рівень розвитку суспільства (Н Кудикіна) [10, с. 22].

Ігрова діяльність розуміється як «різновид активної діяльності людини (дитини), у процесі якої відбувається опанування суспільними функціями, відносинами та рідною мовою як засобом спілкування. Це дитяче моделювання соціальних відносин» [5, с. 139].

Ігрові технології тлумачать як: «ігрову форму взаємодії педагога і дітей, яка сприяє формуванню вмінь розв'язувати завдання на основі компетентного вибору альтернативних варіантів через реалізацію певного сюжету» (І. Дичківська) [11, с. 74]; «технології, в основу яких покладена педагогічна гра, як вид діяльності в умовах ситуацій, спрямованих на відтворення і засвоєння суспільного досвіду» (Г. Селевко) [12, с. 141].

Аналіз зазначених понять дав можливість зробити висновок про те, що в освітньому процесі в залежності від мети, завдань уроку, способу його організації використовують гру як прийом роботи, ігрову діяльність як спосіб діяльності, ігрові технології як чітке планування комплексу дій, методів і прийомів, що спрямовані на вирішення проблемного завдання. Ефективне впровадження ігрових технологій під час уроків «Я досліджую світ» у віддаленому просторі або часі можливе за умови використання дистанційного інструментарію – сукупності механізмів, пристроїв (персональний комп'ютер, ноутбук, планшет, мобільний телефон, смартфон, айфон), цифрових технологій (онлайн-платформи, електронні ресурси).

Ігрові технології на уроках вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у дистанційні формі можуть застосовуватися, на наш погляд, у таких варіантах:

ігрова організація всього уроку (урок-казка, урок-подорож, урок-вікторина, урок-конкурс, урок-квест, урок-аукціон, урок-дослідження, урок-проект тощо);

організація уроку як гри, де учні виконують ролі (сюжетно-рольова, рольова, ділова, народна гра, театральна, інсценування);

використання гри на певному етапі уроку, як виду роботи.

Охарактеризуємо деякі ігрові технології для уроків «Я досліджую світ» у початковій школі.

Урок-подорож може проходити за умов дистанційного навчання як віртуальна подорож, екскурсія. Подорожуючи містами України, діти дізнаються про красу, історичне минуле, досягнення сучасності своєї Батьківщини. Об'єктами віртуальних подорожей можуть бути природні заповідники, архітектурні пам'ятки, історичні, культурні місця України. Для активної участі школярів під час уроку-подорожі можна запропонувати їм підготувати матеріал, об'єднавшись у групи, виступаючи в ролі екскурсоводів або менеджерів туристичної агенції.

Урок-аукціон може проводитися як представлення «лотів». Таким лотами можуть бути видатні пам'ятки України, національні традиції, свята, предмети національного одягу, вітаміни, здорові звички тощо. Учні завчасно готують інформацію про такі об'єкти, виставляють їх «на продаж», а іншим для того, щоб придбати бажаний лот потрібно відповісти на запитання, правильні відповіді обмінюються на бали, за які можна придбати лот. Інструменти дистанційного навчання дають можливість наочно представити інформацію, в електронному вигляді отримувати та накопичувати бали. Таким інструментами можуть бути презентації, які створюють учні в форматі Power Point, Power Prezi, Canva, Visage, Crello, Sway та інші. Представити інформацію можна за допомогою інтерактивної дошки Padlet, Twiddla, Trello, Conceptboard, Miro, Jamboard, Lino it, Reddit, Discourse та інших. Для запису учнями коротких відео з представленням інформації, яку записують і прикріплюють для перегляду однокласниками, вчителем використовують віртуальну дошку відеовідповідей Flipgrid.

Урок-квест під час дистанційного навчання може відбуватися як веб-квест. Веб-квест розуміють як самостійний пошук відповіді на поставлене запитання, завдання, що відбувається у форматі пригодницької гри, для виконання якого використовують інформаційні ресурси Інтернету. Веб-квест розглядають також як формат уроку, що орієнтується на розвиток пізнавальної, пошукової діяльності молодших школярів, при цьому значна частина інформації здобувається самостійно за допомогою Інтернет-ресурсів.

Під час веб-квесту учні початкової школи послідовно виконують завчасно підготовлені вчителем завдання, які побудовані за певним сюжетом, що завершується досягненням ігрової, пошукової, дослідницької мети. При цьому завдання мають творчий, проблемний характер, а для їх виконання потрібно знайти необхідну інформацію за допомогою мережі Інтернет за вказаними адресами. Перевагами застосування веб-квесту на уроках «Я досліджую світ» у дистанційному форматі можна зазначити такі: урізноманітнює, поживляє дистанційний формат навчання; викликає інтерес, формує дослідницькі вміння молодших школярів; дає можливість віртуального спілкування, співпраці. Веб-квест під час вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ» можна запропонувати з метою засвоєння навчального матеріалу, застосування знань у нестандартних ситуаціях, формування вмінь вирішувати проблемні, дослідницькі, творчі завдання, працювати з інформацією, представленою в сучасному виді, користуватися гаджетами, цифровими технологіями, програмами з освітньою метою, розвитку критичного мислення, дослідницьких умінь, навичкам віртуальної співпраці. Веб-квест сприяє формуванню цілісної картини світу у молодших школярів, допомагає реалізувати інтегрований підхід у навчанні. Для створення вчителем веб-квесту корисною буде безоплатна навчальна платформа з готовими шаблонами навчальна «Всеосвіта». За допомогою налаштувань можна створити привітання для учасників, налаштувати параметри гри – назву, рівень гри, створити кімнати, об'єкти віртуальної кімнати, які будуть підказками, завдання-підказки (текстові, графічні, аудіо, відео та інші), ключі, встановити час виконання завдань, кількість дозволених спроб, фрази, заохочення для учнів.

Урок-вікторина, урок-конкурс допоможуть провести електронні сервіси Kahoot!, LearningApps, Canva, Vseosvita, ProProfes, Word Art, Quizlet, Quizizz, easyQuizzy, які пропонують створення кросвордів, ребусів, загадок, вікторин, інші.

На електронній платформі Kahoot! можна створювати авторські запитання для вікторин, доповнюючи їх малюнками, ілюстраціями, фотографіями, фрагментами відеофільмів, мультфільмами. Запитання може мати два, чотири варіанти відповідей, серед них можна запропонувати і правильні, і неправильні. Вчитель може запропонувати проблемне запитання, яке не має чіткої однозначної відповіді, що створює простір для дискусії, обговорення, доведення, обґрунтування власної думки, що мотивує учнів, сприяє вихованню впевненості в собі, толерантності до думок інших. Гра захоплює молодших школярів, оскільки вчитель виводить результати на екран і діти можуть змагатися, бачити, хто швидше дає відповідь, яка відповідь є правильною, що викликає інтерес, азарт, яскраві емоції, мотивує більше знати, швидше реагувати.

Подібні інтернет-сервіси Plickers, Майстер-Тест, Твій тест дозволяють вчителю отримати швидкий зв'язок, одночасне голосування, опитування в тестовій формі під час уроку, гри.

Створити завдання для вікторин можна за допомогою простого і доступного сервісу LearningApps. Завдання типу «Вікторина», «Заповни пропуски», «Вільна текстова відповідь», «Фрагменти зображень», «Перший мільйон», «Пазл», «Кросворд», «Скачки», «Де це?» вже створені для проведення дидактичних інтерактивних ігор, для закріплення вивченого матеріалу в швидкій, захоплюючій для учнів формі. Також можна використати вправи «Аудіо- та відео-контент», «Числова пряма», «Просте упорядкування» для встановлення послідовності історичних подій, причин і наслідків явищ, взаємозв'язків у природі. Для закріплення вивченого матеріалу, встановлення видів, ознак предметів, явищ навколишнього світу, подій минулого і сучасності корисним буде для учнів виконання вправ «Класифікація», «Знайди пару», «Таблиця відповідностей», «Заповнити таблицю». Мультимедійні ігри не вимагають багато часу для виконання, викликають інтерес, мотивують до пізнання, дослідження. Подібні онлайн-конструктори з широкими функціональними можливостями це ProProfs, Umaigra (UI).

Велику лінійку завдань для швидкого опитування, перевірки і закріплення вивченого матеріалу у формі інтерактивних вікторин, кросвордів, завдань із 3D ефектом пропонує платформа Mozaik, а саме «Тести», «Впорядкування відповідності», «Загальні властивості», «Що далі?», «Знайди зайве», «Продовжи», «Картки з малюнками» та інші.

Для створення ребусів для учнів початкової школи ефективними інструментами будуть – rebus1.ua, для розробки кросвордів – cross.highcat.org/, puzzlescup.com, для підготовки пазлів – Jigsaw Planet.

Описані сервіси для проведення уроків-вікторин, уроків-конкурсів, уроків-квестів можна проводити як окремі ігри на етапі опитування, закріплення, перевірки вивченого матеріалу, опитування. Під час ігрових прийомів, ситуацій вирішується навчальна мета уроку, яка ставиться перед школярами в ігровій формі, а навчальний матеріал використовується як ігровий засіб, навчальна діяльність підпорядковується правилам.

Ігрові технології під час дистанційного навчання урізноманітнюють освітній процес, викликають інтерес, захоплення, емоції у молодших школярів, дозволяють створювати ситуації успіху, активізують всі психічні процеси молодших школярів, сприяють набуття практичного, соціального, емоційно-чуттєвого досвіду, покращують психологічний клімат.

Висновки. Дистанційний формат навчання в початковій школі спричинив пошук нових форм, методів, засобів, технологій освітнього процесу. Урок з вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у початковій школі має свої

особливості організації і проведення, що вимагає добору оптимальних форм, методів, засобів для проведення в дистанційному режимі. Ефективною технологією для проведення таких уроків є ігрова. Ігрові технології розуміють як ігрову форму взаємодії вчителя й учнів, що орієнтовані на вирішення складних завдань на основі певного сюжету. Під час проведення дистанційних уроків «Я досліджую світ» ігрові технології можуть застосовуватися як ігрова організація всього уроку (урок-казка, урок-подорож, урок-вікторина, урок-конкурс, урок-квест, урок-аукціон, урок-дослідження, урок-проект тощо), як рольова гра (сюжетно-рольова, рольова, ділова, народна гра, театральна, інсценування), як окремі ігри на різних етапах уроку. Сучасний дистанційний інструментарій дає можливість успішно проводити урок-вікторину, урок-конкурс, урок-подорож, веб-квест та організувати ігри під час виконання завдань на відстані. Ігрові технології під час дистанційного формату навчання допомагають урізноманітнити освітній процес, сприяють застосуванню знань у нових ситуаціях, набуттю практичного, соціального, емоційного досвіду, роблять освітній процес пізнавальним, динамічним, яскравим, емоційно-насиченим. Перспективи подальших наукових досліджень вбачаємо в розробці дидактичних і методичних матеріалів для дистанційного уроку «Я досліджую світ» у початковій школі.

Література:

1. Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти. Наказ Міністерства освіти і науки України № 1115 від 08.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text> (дата звернення: 15.11.2023).
2. Муковоз О.П. Основи дистанційного навчання в початковій освіті: навчально-методичний посібник. Умань: Візаві, 2018. 128 с.
3. Бурбела Сергій, Богун Вікторія. Методи дистанційного навчання у вивченні графічний оперативно-службових документів. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України Серія: педагогічні науки*. 2022. № 1(28). Частина 2. С. 5-17.
4. Енциклопедія освіти / Нац. акад. пед. наук України гол. ред. В.Г. Кремень Київ, Юрінком Інтер, 2021.1144 с.
5. Гончаренко Семен. Український педагогічний словник. Київ: Либідь. 1997. 376 с.
6. Приходько Л. А., Ройко Л. Л. Особливості організації освітнього процесу учнів початкової школи із застосуванням технологій дистанційного навчання. *Математика. Інформаційні технології. Освіта*. 2021, С. 86-90.
7. Сидоров Д.А. Проблемні аспекти дистанційної освіти в початковій школі. The XVII International Scientific and Practical Conference «Science, theory and ways to improve methods», May 01 – 03, London, Great Britain. 384 p. с. 231-236.
8. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 3- 4 клас. Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743-22. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Savchenko.pdf> (дата звернення: 15.11.2023).

9. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 3- 4 клас. Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743-22. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Shyuan.pdf> (дата звернення: 15.11.2023).

10. Кудикіна Н.В. Гра: феноменологічна та педагогічна характеристики. *Освітологічний дискурс*, 2010. № 1. С.20-31.

11. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології. Київ: Академвидав, 2004.

12. Дзятківська Г. Ігрові технології навчання в початковій школі: особливості використання. *Магістерський науковий вісник*. 2015. №23. С.141-146.

References:

1. Polozhennya pro distantsyynu formu zdobuttya povnoyi zagalnoyi serednoyi osviti. [Regulations on the distance form of obtaining a complete general secondary education] (20, September 8) MInIsterstva osvIti I nauki UkraYini # 1115 vId 08.09.2020. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text> [in Ukrainian].

2. Mukoviz, O.P. (2018). *Osnovy` dy`stancijnogo navchannya v pochatkovij osviti. [Basics of distance learning in primary education]* Uman` : Vizavi [in Ukrainian].

3. Burbela Serhii, Bohun Viktoriia (2022.) *Metody dystantsiinoho navchannia u vyvchenni hrafichnykh operatyvno-sluzhbovykh dokumentiv. [Methods of distance learning in the study of graphic operative-service documents] Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy Seriia: pedahohichni nauky,1(28). Chastyna 2, 5-17* [in Ukrainian].

4. *Entsyklopediia osvity* (2021) (Eds.). [Encyclopedia of education] V.H. Kremen Kyiv, Yurinkom Inter [in Ukrainian].

5. Honcharenko Semen (1997). *Ukrainskyi pedahohichniy slovnyk* [Ukrainian pedagogical dictionary] Kyiv: Lybid [in Ukrainian].

6. Prykhodko L. A., Roiko L. L. (2021). *Osoblyvosti orhanizatsii osvitnoho protsesu uchniv pochatkovoї shkoly iz zastosuvanniam tekhnolohii dystantsiinoho navchannia. [Peculiarities of organizing the educational process of primary school students using distance learning technologies] Matematyka. Informatsiini tekhnolohii. Osvita., 86-90.* [in Ukrainian].

7. Sydorov D.A. (). *Problemni aspekty dystantsiinoy osvity v pochatkovii shkoli. [Problematic aspects of distance education in primary school] The XVII International Scientific and Practical Conference «Science, theory and ways to improve methods», May 01 – 03, London, Great Britain. 384 p. s. 231-236* [in Ukrainian].

8. Ty`pova osvitnya programa, rozroblena pid kerivny`cztvom Savchenko O. Ya. 3- 4 klas. [A typical educational program developed under the leadership of Savchenko O. Ya. 3-4th grade] Nakaz Ministerstva osvity` i nauky` Ukrayiny` vid 12.08.2022 # 743-22. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Savchenko.pdf> [in Ukrainian].

9. Ty`pova osvitnya programa, rozroblena pid kerivny`cztvom Shy`yana R. B. 3- 4 klas. [A typical educational program developed under the leadership of R. B. Shiyana, 3rd-4th grade.] Nakaz Ministerstva osvity` i nauky` Ukrayiny` vid 12.08.2022 # 743-22. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Shyuan.pdf> : [in Ukrainian].

10. Kudykina N.V. (2010). Hra: fenomenolohichna ta pedahohichna kharakterystyky. [Game: phenomenological and pedagogical characteristics] *Osvitolohichnyi diskurs, I.* 20-31. [in Ukrainian].

11. Dychkivska I. (2004). *Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii.* [Innovative pedagogical technologies] Kyiv: Akademvydav [in Ukrainian].

12. Dzatkiivska H. (2015). Ihrovi tekhnolohii navchannia v pochatkovii shkoli: osoblyvosti vykorystannia. [Game learning technologies in primary school: features of use] *Mahisterskyi naukovyi visnyk, 23.* 141-146. [in Ukrainian].

Журнал

«Наука і техніка сьогодні»

*(Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»)*

Випуск № 13(27) 2023

Видавець:

Громадська наукова організація «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»
Свідоцтво серія ДК №4957 від 18.08.2015 р., Андріївський узвіз, буд.11, оф 68, м. Київ, 04070.